

MÚZEUMI ÓRA
Régészet 8-14 éves korosztály számára

MIRŐL MESÉL A MÚZEUM?

„Felgyő 85. lelőhely (Kettőshalmi-dűlő) régészeti kutatásainak eredményei”
„A szentesi múzeum 110 éve – múzeumtörténeti kiállítás”
Tananyagbővítés, kompetenciafejlesztés, identitáserősítés

FOGALMAK:

A **történelem** három fő kérdése: Mi történt? Miért történt? Hogyan történt? Az ember múltjának tudományos megismerését a **történészek** végzik. Ebben a munkában a történelem forrásaira támaszkodnak. Az **írott források** közé tartozik a régi korokból fennmaradt bármilyen szöveg, de ide soroljuk az egykori történetírók munkáit is. Az **íratlan források** között a tárgyakat és a hagyományokat tartjuk számon. A **régészet** a föld mélyének tárgyi forrásaival foglalkozik, a hagyományok, szokások gyűjtése a **néprajz** feladata.

MIT TUDUNK A HELYI RÉGÉSZETI FELTÁRÁSOK ÉS AZ ÍROTT FORRÁSOK ALAPJÁN?

A szarmaták és a népvándorláskor népeinek (gepidák, hunok, avarok) egyik központi területe éppen a mai Szentes környéke volt. A Dunántúlt is magába foglaló Római Birodalom és a szarmaták kapcsolata a szomszédság első évszázadai alatt változó volt. A rájuk zúduló germán népek hódításaival szemben 332-től azonban közösen védekeztek. A 4. század végére összeomlott a római segítséggel kiépített szarmata védővonal, a Csörsz-árok (Ördög-árok), s a keletről érkező germánok és a nomád népek, a hunok, majd utánuk a birodalmat alapító avarok foglalták el a Kárpát-medencét. Az egész Kárpát-medencét egyesítő avar uralmat a Karolingok vezette Frank Birodalom támadása törte meg nyugat felől a 8. század végén. Az avarok földjét az Alföldön a 9. század végén a Kárpát-medencébe keletről érkező magyarok foglalták el. A magyarság Szent István vezetésével 1000-ben keresztény államot alapított itt, s utódai a 11. században kiteljesítették államszervezetét, megszervezték a hétköznapi életet.

A KIÁLLÍTÁSBÓL:

A kistérségben, Felgyőn 2004-2005-ben zajló nagyszabású régészeti feltárás eredményeit bemutató kiállítás a nagyberuházásokat megelőző régészeti feltárásokba, az egykori népeletbe, a békés építő munkába, a hétköznapiakba enged betekintést. A szarmaták mindennapi életét, falujukat, a rómaiakkal folytatott kereskedelmüket, divatos ruházatukat, egy avar család házat és hétköznapijait, valamint a 11. századi magyarok hitvilágát, temetési viseletét ismerhetjük meg.

Tárlatunk tartalmilag szorosan kötődik az iskolai történelem tananyaghoz, noha a közoktatásban használt tankönyvek igen szűkszavúan beszélnek a Kárpát-medence honfoglalást megelőző történetéről. Így a múzeumi anyag feldolgozásában bár érvényesítjük a tankönyvek szempontjait, elsősorban saját anyagunkra támaszkodva kiegészíteni igyekszünk azt.

KONCEPCIÓ:

Az iskolában feldolgozott és elsajátított ismereteket szeretnék a múzeumban, a helyi gyűjteményre és kiállításra, valamint az intézményben folyó kutatómunkára alapozva - konkrétan Szentes térségére vonatkozóan - új információkkal bővíteni. Múzeumi óráink során a kapcsolódás a történelem, a honismeret, az irodalom és a vizuális kultúra tantárgyakhoz komplex módon és automatikusan valósul meg.

HONNAN-HOVA:

Előzetes ismeret és készségfelmérés. A múzeumban folyó régészeti tudományos kutatások eredményei nyomán a kiállításban látottakkal és hallottakkal kiegészítve ismereteiket, a diákok teljesebb képet kapnak a történelem forrásairól, elsősorban az íratlan forrásokról (tárgyak, hagyományok), a régészet munkamódszereiről, a Kárpát-medence magyarság előtti történelmének ezer évéről, valamint a 11. században a Szentes környékén élő magyarok hitvilágáról, hagyományairól. Ismertté válik előttük egy-egy történelmi korban az itt élő közösség mindennapi élete, ezáltal elevenné, személyessé, megélhetővé válik a történelem, használható tudáshoz jut a tanuló.

PEDAGÓGIAI CÉLKITŰZÉSÜNK:

Megismertetni a tanulókat a történelemtudomány forrásaival milyen munkamódszerekkel dolgozik a régész, hogyan éltek a vaskor végétől a középkorig a térség népei, világossá tenni, hogy milyen források (írott, képi) és milyen tárgyi emlékek (leletek, hagyományok) maradtak meg az adott korból. A tárgyakon, írott és képi emlékeken keresztül – sokoldalú forráselemzéssel és információközvetítési eljárással – az érdeklődést felkelteni, élményszerűvé tenni az ismeretszerzést, lehetőséget nyújtva a gyengébb képességűek felzárkóztatására, és a kulcskompetenciák fejlesztésére. *Az egyes órákon az új ismeretek elmélyítése mellett figyelemmel kell lennünk a megszerzett jártasság ellenőrzésére is.*

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ SZAKEMBEREK:

- múzeumpedagógus
- muzeológus, régész, restaurátor
- technikus
- gyűjteménykezelő

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZÖK:

Technika: PC, projektor, kivetítő, video- és CD lejátszó, magnó, interaktív (PC-re alapozott) ismeretszerzési pont,
Demonstráció: makett, műtárgymásolat, műtárgy
Egyéb segédeszközök: papír, írószer, feladatlap, rekonstrukció, jelmez, puzzle, memória, egyéb játék, „tapogató tárló”, „bontó tárló”, stb.

KÉNYELMI FELSZERELTSÉG:

- ruhatár
- múzeumbolt
- ülőpárnák, hordozható székek (kiállítás)
- asztalok és székek (foglalkoztató)

1. óra:

A TÖRTÉNELEM FORRÁSAI

Ajánlott korosztály: 10-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Az írott források, miről árulkodik a szöveg? – *anyag, nyelv, szerző, tartalom*
– *játékosan pl. „a csokipapír rejtélye”*
Miről árulkodik a hagyomány, kik kutatják? – *Csörsz király története, feladatlap*
Mesélnek a tárgyak, hogyan dolgoznak a régészek? – *kisfilmes/projektoros*
összefoglalás

Az anyagrögzítése – *különböző feladatsorokkal*

Melyik forráscsoporttal foglalkozol a legszívesebben? Meséld el, mi mindenről tudósít egy monda, vagy egy földből előkerült szép tárgy? Begyakorlás sokszínű feladatokon keresztül

2. óra:

A SZENTES KÖRNYÉKI SZARMATÁK ÉLETE

Ajánlott korosztály: 8-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Kik voltak a szarmaták, honnan érkeztek a Kárpát-medencébe – *képpen*
A nomád szó tartalma – az alföldi szarmaták életmódja – *a kiállítás*
sok oldalú feldolgozása

A római – szarmata kereskedelem – *tárgytípusok, és jelenségek feldolgozása a*
kiállítás alapján

Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén

3. óra:

A SZARMATA KORI NŐI DIVAT

Ajánlott korosztály: 8-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Hogyan öltözködtek a szarmata nők? – *a kiállított tárgyak és rekonstrukciók*
feldolgozása

Szarmata kori viseleti kiegészítők készítése – *gyakorlati demonstráció (gyöngyfüzés,*
ékszerhajlítás)

Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén, feladatlap, szituációs játék,
beöltöztetés

4. óra:

AZ AVAROK TÖRTÉNETE SZENTES KÖRNYÉKÉN

Ajánlott korosztály: 10-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Kis avar történelem – az avarok eredete, vándorlása, Kárpát-medencei története
előadás és képes, feladatlapos feldolgozás

A táj a Kárpát-medencében a 6-9. században – *szöveg- és kiállítási kép elemzése feladatlappal, puzzle*

Az avarok hadi ereje és fegyverzete – *a kiállítási tárgyak feldolgozása rekonstrukcióban, képpel (PowerPoint), memória játékkal, puzzle*

A tanult anyag rögzítése – *feladatsorral, történelmi játszóházi formákkal*
Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén

5. óra:

AZ AVAROK ÉLETE SZENTES KÖRNYÉKÉN

Ajánlott korosztály: 8-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Hogyan épült az avarok háza? – *demonstráció a kiállításban*

Miként gazdálkodtak az avarok? – *Demonstráció a kiállításban, feladatlap*

Az avarok konyhájában jártam... – *műtárgy-játék és demonstráció*

A tanult anyag rögzítése – *feladatsorral (képekkel), történelmi játszóházi formákkal*

Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén

6. óra:

A 10-11. SZÁZADI MAGYAROK HITVILÁGA

Ajánlott korosztály: 8-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

Eredetmondáink – *feladatlapos feldolgozás*

Hej regő rejtem... A sámán – *zenével, rigmussal, kisfilmmel*

A halotti viselet (ruházat, ékszerek, kiegészítők) – *kiállítási demonstráció, feladatlap*

A tanult anyag rögzítése – történelmi játszóházi formák alkalmazása, tablóképzés, memória, puzzle; Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén

SZÜKSÉGLETEK VALAMENNYI ÓRÁHOZ:

Személyi:

Részletes tematika, óravázlat kidolgozása;

Ismertető/demonstráció/feladatlap/PowerPoint/filmek/ruhák, öltözetek stb. tervezése, modellezése az iskolák szakos tanárainak bevonásával

Helyi, kistérségi pedagógusok előtti közzététel

Demonstrációs anyagok készítése/készítése

Múzeumi tárgyi anyagok kiválasztása

Múzeumi tárgyi anyagok előkészítése, visszasorolása

Technika biztosítása

Dokumentálás

Internetes elhelyezés

Dologi:

Foglalkoztató anyagok, segédanyagok, feladatlapok szerkesztése, sokszorosítása, szemléltető képek, makettek, műtárgymásolatok *készíttetése*, scannelés, nagyítás, laminálás, puzzle-k készíttetése, pecsételők, ruházatok készíttetése

Segédeszközök: PC, projektor, DVD-lejátszó, CD-lejátszó, kazettás magnó, diavetítő, TV, acéltábla, asztalok, székek, ülőpárnák,

Technikai háttéreszközök: nyomtató, scannel, spirálozógép és tartozékai, laminológép és tartozékai,

Egyéb eszközök: CD-k, DVD-k, kazetták, felírótablák, fénymásoló papírok, festékpátronok, kartonok, védőkesztyűk, pecsétviasz, ollók, ragasztók, színes ceruzák, festékek, filctollak, ecsetek, vizes edények, rajztáblák, gyurma, dossziék, dobozok, parafatáblák, rajzszőgek, rajzlapok, textilek, kapsok, csipeszek, faanyagok, stb.